

*Förnyad granskning och
bedömning av kvalitetsarbetet
vid Luleå tekniska universitet*

LULEÅ
TEKNISKA
UNIVERSITET

Högskoleverkets rapportserie 2002:23 R

 HÖGSKOLEVERKET
National Agency for Higher Education

*Förnyad granskning och
bedömning av kvalitetsarbetet
vid Luleå tekniska universitet*

Granskning och bedömning av lärosätenas kvalitetsarbete är nu inne på sin andra omgång, i vilken lärosätena får välja om bedömningen skall genomföras med eller utan platsbesök. Det övergripande syftet med granskningarna är att bidra till förbättring och utveckling av lärosätenas eget kvalitetsarbete. Denna andra bedömning är en uppföljning av den tidigare med inriktning på vilka resultat som kvalitetsarbetet har haft/har på verksamheten i stort. Det står lärosätena och bedömarna fritt att ta upp ytterligare aspekter. De förslag och rekommendationer som ges i dessa avseenden ligger inom lärosätets ansvar att hantera på det sätt man önskar.

Högskoleverket • Birger Jarlsgatan 43 • Box 7851, 103 99 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

**Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Luleå
tekniska universitet**

Producerad av Högskoleverket i augusti 2002

Högskoleverkets rapportserie 2002:23 R

ISSN 1400-948X

Innehåll: Högskoleverket, utvärderingsavdelningen, **Britta Seeger**

Grafisk form: Högskoleverkets informationsavdelning

Tryck: Högskoleverkets vaktmästeri, Stockholm, augusti 2002

TRYCKT PÅ MILJÖMÄRKT PAPPER

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Inledning	7
Granskning av kvalitetsarbetet vid Luleå tekniska universitet	7
Fakta om Luleå tekniska universitet (LTU)	11
Kvalitetsarbetet vid LTU – bedömarnas intryck	13
Det skapande universitetet	13
Stora förändringar – kontinuerligt kvalitetsarbete	14
Engagerat ledarskap i en öppen kultur	15
Studentinflytande	16
Jämställdhet och mångfald	16
Rekommendationer	17
Bilaga	19

Sammanfattning

En uppföljande granskning av kvalitetsarbetsystemet vid Luleå tekniska universitet (LTU) har genomförts under våren 2002 av en extern bedömargrupp och bedömarnas intryck och rekommendationer presenteras i föreliggande rapport. Luleå tekniska universitet har under 2001 arbetat med att ta fram en ny strategi för hela universitetet. Universitetets ledning tog initiativ till ett omfattande förändringsarbete för att stärka dess profil och identitet. Den målbild som skapats samt den strategi som tagits fram kallar man "Det skapande universitetet" och nyckelorden är gränsöverskridande, kunskapsbyggande och mötesplats. Bedömargruppen ser positivt på det förändringsarbete som LTU genomför och menar att universitetet har hittat ett bra sätt att arbeta med förändring, ett sätt som borgar för utvecklingsmöjligheter. Bedömargruppen uppfattar dock att en konsekvens av det omfattande förändringsarbetet är att lite tid kunnat ägnas åt översyn av det kontinuerliga kvalitetsarbetet. Det finns områden som bedömargruppen uppfattar har hamnat vid sidan av processen, t.ex. jämställdhet och mångfald. Enligt bedömargruppen krävs det en starkare koppling mellan verksamhetsutvecklingsprocessen och kvalitetsarbetet. För att skapa en starkare koppling har LTU tagit fram tydliga modeller för planering och uppföljning men bedömargruppen har inte kunnat avgöra i vilken mån det i relation till dessa modeller finns utrymme för eftertanke och reflektion samt i vilken mån planering och uppföljning sker systematiskt. Bedömargruppen kan dock se ett engagemang, en stark förändringsvilja och stort fokus på lärande vid universitetet och har stor tilltro till LTU:s vidare utveckling av kvalitetsarbetet. Det faktum att ett stort antal lärare och övrig personal, studenter och externa aktörer har varit delaktiga i processen tyder på ett engagemang som borgar för delaktighet och visar på att förändringsarbetet vid LTU har präglats av öppenhet. Den kultur man strävar efter att skapa vid LTU kännetecknas av bl.a. öppenhet, tillit och skapande. En sådan kultur som börjar ta form vid LTU, inte minst via satsningen på ledarskapsutveckling där konfrontation ses som en motor för förändring, kan enligt bedömargruppen säkerligen bidra till nya intressanta former för kvalitetsarbete.

Inledning

Denna rapport redovisar resultatet av en granskning av kvalitetsarbetet vid LTU. Granskningen ingår i en uppföljning av de kvalitetsarbetsgranskningar som Höskoleverket tillsammans med externa bedömare genomförde mellan åren 1995 och 1998.

Mellan 1995 och 1998 genomgick samtliga svenska universitet och högskolor externa granskningar av sina kvalitetsarbeten. Dåvarande universitetskanslern Stig Hagström hade en betydande roll i genomförandet av granskningarna och syftet med dem var att vara pådrivande och stödjande i lärosätenas arbete med utvecklingen av sitt kvalitetsarbete. Det var lärosätenas system för kvalitetsarbete som granskades och det man fann var att majoriteten av lärosätena i liten utsträckning hade etablerat kvalitetsarbetssystem, men att man i samband med granskningarna började utforma och utveckla dylika system.

I de uppföljande granskningar som pågår under perioden 1998–2002 har lärosätena givits möjlighet att välja en granskning med eller utan platsbesök. I samtliga fall där lärosätet valt formen utan platsbesök har bedömargrupperna kommit fram till att endast självvärderingen är ett otillräckligt underlag för en rättvis och meningsfull bedömning av kvalitetsarbetssystemet. Som en följd av detta ombeds de lärosäten som valt granskning utan platsbesök att delta i ett s.k. dialogmöte. Vid dialogmötet har representanter för lärosätet mött bedömargruppen i en diskussion och frågestund. Denna form har fungerat väl.

Granskning av kvalitetsarbetet vid Luleå tekniska universitet

LTU valde att genomföra granskningen utan platsbesök. Bedömargruppen och lärosätets representanter var från början överens om vikten av ett dialogmöte. I det här fallet förlades dialogmötet till universitetet. Genom att möta lärosätetsrepresentanterna i deras hemmiljö fick bedömargruppen en större möjlighet att skapa sig en bild av verksamheten.

Bedömargruppen och dess arbete

Bedömargruppen har bestått av Jörgen Sjöberg, kvalitetskoordinator vid Chalmers tekniska högskola, som deltog i den första granskningen och som i det aktuella projektet fungerat som ordförande för gruppen. Birthe Marie Löveid, konstnär och f.d. rektor för Konsthögskolan i Bergen, har ingått i bedömargruppen och har tidigare även deltagit i kvalitetsarbetsbedömningen av Kungl. Konsthögskolan. Roger Haddad, statsvetare från Mitthögskolan har deltagit i bedömargruppen som studentrepresentant. Handläggare från Höskoleverket samt gruppens sekreterare har varit Britta Seeger.

Bedömargruppen hade ett första möte på Högskoleverket den 20 mars. Vid mötet gick gruppen igenom materialet som Luleå skickat in (se materialförteckning på sidan 19). Frågeområden diskuterades och fastställdes sedan vid ett förberedande möte den 29 april. Dialogmötet ägde rum den 30 april på LTU. Bedömargruppen träffade studentrepresentanter samt ledningsrepresentanter i två skilda möten. Bedömargruppen fick möjlighet att diskutera med representanter för samtliga fyra kårer: Samhällsvetarkåren, UNITAS, Pedagogkåren, kåren för musikhögskolan samt teknologkåren (den sistnämnda deltog dock inte i mötet på grund av felaktiga tidsuppgifter – samtal med delar av bedömargruppen skedde utanför mötet). Ett andra möte skedde med rektor, dekanus för teknisk fakultet och prodekanus för filosofisk fakultet, två prefekter (inst. för tillämpad fysik, matematik- och materialteknik och inst. för kemi och metallurgi) samt chefen för planering och uppföljning. LTU:s kontaktperson gentemot bedömargruppen deltog också i dialogmötet. Mellan de två dialogmötena fick bedömargruppen en presentation av Arena Nätverk.

Föreliggande rapport offentliggjordes den 27 augusti efter att LTU fått möjlighet att faktagranska innehållet. Bedömargruppen står för de bedömningar och rekommendationer som redovisas i rapporten.

Bedömningens syfte och utgångspunkter

Bedömargruppen har som utgångspunkt för sin granskning haft rapporten *Fortsatt granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid universitet och högskolor* (1998:21 R). Bedömningen tar sin utgångspunkt i den förra granskningen av lärosätet och som genomfördes 1998 och som presenteras i rapporten *Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Luleå tekniska universitet* (1998:34 R). Bedömargruppens ambition var att ta reda på hur LTU säkerställer och utvecklar kvaliteten i sin verksamhet. Syftet med granskningen var att identifiera områden kopplade till lärosätets kvalitetsarbete där LTU kan bli starkare. Bedömargruppens råd och förslag kan förhoppningsvis bidra i detta sammanhang. Som nämndes inledningsvis ligger det en stor svårighet i att göra en rättvis och meningsfull bedömning med endast ett skrivet material som utgångspunkt. Dialogmötena har för bedömargrupperna i de tidigare granskningarna i denna uppföljande omgång varit en förutsättning. Gruppen som anlitas för granskningen av kvalitetsarbetet vid LTU har fått ytterligare möjlighet att ”känna av temperaturen” genom att genomföra dialogmötet på plats. Detta har givit möjlighet till ett helhetsintryck och en allmän bedömning. Gruppen har dock inte kunnat beakta detaljer och enskildheter, vilket sannolikt lett till förbiseenden och vissa förenklingar.

Vad innebär ett fungerande system för kvalitetsarbete?

Det finns i dag ett antal definitioner på kvalitetsarbete, eller snarare uppfattningar om vad det bör omfatta. Universitet och högskolor anpassar sig gradvis till de vanor som redan etablerats i andra organisationer, i synnerhet bland företag.

En klassisk modell för kvalitetssäkring baseras på den s.k. Deming-cykeln (PDCA-plan, do, check, act). Den utgår från en planering baserad på verksam-

hetens mål, mot vilka uppföljning och förbättring sker. Tanken är att ständiga förbättringar skall leda till att verksamheten på ett dynamiskt sätt utvecklas till att bättre svara mot kundernas uttalade och outtalade behov. Den här modellen ställer akademiska miljöer inför stora utmaningar. Dels krävs väl fungerande planerings- och uppföljningssystem på flera nivåer inom högskolan, dels krävs en förmåga att förstå när verksamheten svarar mot kunders eller intressenters förväntningar. Den svåraste utmaningen är dock att planera för en kreativ verksamhet.

En kompletterande ansats är att ge medarbetare stora befogenheter inom givna ramar för att uppnå generella mål. Detta innebär inte att kraven på planering, uppföljning eller anpassning av verksamheten upphör. Planering och uppföljning utgör väsentliga komponenter i en kultur av ständiga förbättringar där varje individ fokuserar på övergripande mål och förstår sin roll i sammanhanget, snarare än att rikta in sig på formulerade delmål för en begränsad tid. Detta kräver ett engagemang liksom en förmåga att värdera och bedöma den egna verksamheten. Det leder till krav på organisationen att diskutera verksamhetsidé, värderingar och avgränsningar, samt att ge de enskilda aktörerna stort förtroende.

Detta synsätt på kvalitetsarbete kan byggas ut ytterligare under begreppet ”rätt första gången”. Det handlar om att planera på ett sådant sätt att behov av korrigeringar inte uppstår. Det bygger naturligtvis på noggrann planering men även på en god kontroll av interna processer. Att undvika kostnader för kunds och verksamhets räkning genom att brister inte uppstår värderas högt i näringslivet. Det är inte svårt att se vilken positiv effekt ett motsvarande förhållningssätt inom högskolan skulle få på det inre arbetsklimatet och studenttillfredsställelsen.

Det är inte självklart att alla modeller som utvecklas för andra typer av organisationer är tillämpbara inom högskolevärlden, men det är viktigt att sakligt bedöma i vilken utsträckning universitet och högskolor kan lära av det kvalitetsarbete som bedrivs inom näringslivet och som har utvecklats under de senaste 50 åren.

Vid bedömningen av kvalitetsarbetet vid LTU har bedömargruppen prövat universitetets angreppssätt mot alternativa modeller. Framförallt har gruppen värderat LTU:s styrmodell i förhållande till kontinuerlig uppföljning samt till givna befogenheter och ansvar.

Fakta om Luleå tekniska universitet (LTU)

I augusti 1971 startade högskolan i Luleå med 48 studenter och fyra lärare på maskintekniklinjen. Teknisk fakultet inrättades 1977 och tjugo år senare inrättades även filosofisk fakultet. Verksamheten bedrivs sedan dess under namnet LTU. Utbildning ges i dag inom teknik, samhälls- och beteendevetenskap, humaniora, lärande, musik, media, teater samt hälsovetenskap. Forskning bedrivs vid de två fakulteterna med totalt 65 forskningsavdelningar. Förutom campus Luleå har universitetet permanent verksamhet i Kiruna, Piteå, Boden och Skellefteå samt verksamhet på ytterligare orter i Norrbotten.

LTU har i dag 12 000 studenter som är anslutna till en av fyra studentkårer. Vid universitetet verkar 1 400 personer som är anställda vid en av 14 institutioner eller vid förvaltningen. Mellan år 1997 och 2001 examinerades 1 511 civilingenjörer vid lärosätet, 209 under 2001. Antal högskoleingenjörsexamina som utfärdades under 2001 var 103. Vidare har under året examina för grundskollärare 4–9 och gymnasielärarexamina uppgått till 54 respektive 24. Förutom de uppräknade lärarexamina har inom pedagogutbildningarna 162 yrkesexamina utfärdats. Inom utbildningarna konst, musik och media utfärdades 25 yrkesexamina under 2001. Magisterexamina inom flera utbildningsområden uppgick under året till sammanlagt 160 och antalet kandidatexamina uppgick till 180. Under 2001 utfärdades dessutom 33 högskoleexamina.

Forskning bedrivs främst inom den tekniska fakulteten och är av tradition inriktad på tillämpning i ett nära samarbete med näringslivet. Filosofiska fakulteten är fortfarande under uppbyggnad. Under 2001 avlades 43 doktorsexamina, sju inom det humanistiskt-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet och övriga inom tekniskt vetenskapsområde.

Ledningsstrukturen är vid LTU definierad på följande sätt. Universitetsstyrelsen har det övergripande ansvaret för verksamhetens utveckling och kvalitet. Rektor leder verksamheten under styrelsen och i samråd med ledningsgruppen som består av dekaner, prodekaner, prorektor, vicerektor och förvaltningschef. Fakultetsnämnderna fungerar som strategi-, analys-, och utvärderingsorgan till rektor och universitetsstyrelse i frågor om inriktning, innehåll och kvalitet i grund- och forskarutbildning och forskning. Universitetet är organiserat i två beslutsnivåer; universitetsstyrelse/rektor och institutionsstyrelse/prefekter. Studentrepresentanter finns med i samtliga beredande och beslutande organ. Universitetets verkställande ledning utgörs av prefekter, rektor och förvaltningschef.

Kvalitetsarbetet vid LTU – bedömarnas intryck

I följande kapitel har bedömargruppen valt att fokusera på ett antal områden som man funnit vara relevanta att kommentera när det gäller på vilket sätt LTU arbetar med kvalitetssäkring. Det handlar om LTU:s förändringsarbete i förhållande till kontinuerligt kvalitetsarbete, ledarskap, studentinflytande samt jämställdhet och mångfald.

De intryck bedömargruppen fått av kvalitetsarbetet vid LTU grundar sig på den självvärdering, *Förbättringsarbetet vid Luleå tekniska universitet Självvärderingsrapport 2002*, som LTU presenterat, övrig skriftlig dokumentation såsom årsredovisning, olika policydokument samt den information bedömargruppen fick vid dialogmötet. LTU:s självvärdering beskriver tydligt strategiarbetet och visar på eftertänksamhet och självreflektion vilket bedömargruppen finner mycket positivt.

Bedömargruppen konstaterar att LTU har tagit granskningen 1998 på stort allvar samt vidtagit ett antal betydelsefulla åtgärder för att utveckla universitetet i en riktning som sammanfaller med bedömargruppens rekommendationer. En kortfattat beskrivning av det arbete som har genomförts ges nedan. För mer information hänvisas till Luleås självvärdering

Det skapande universitetet

LTU har under det senaste året lagt ned ett stort arbete på att ta fram en ny strategi för hela universitetet. Nyckelorden i strategin är gränsöverskridande, kunskapsbyggande och mötesplats. För att stärka universitetets profil och identitet har ledningen tagit initiativ till ett omfattande förändringsarbete. En viktig del i arbetet har varit att stärka samverkan mellan universitetets delar samt mellan universitetet och det omgivande samhället för att skapa nya konkurrenskraftiga utbildningsområden. Ambitionen har varit att så många som möjligt skall kunna delta i förändringsarbetet och man har involverat ledning, personal, studenter samt avnärmarrepresentanter. En stor arbetsgrupp samt fem mindre referensgrupper sattes samman för att arbeta med verksamhets- och omvärldsanalys. Arbetet valde man att utföra i s.k. scenarieteknik. Utifrån fyra framtida scenarier etablerades en målbild som kom att kallas för "Det skapande universitetet". För att förverkliga målbilden identifierades fyra viktiga områden: kunskapsbyggande, kunskapsområden, universitetskulturen och mötesplatser. LTU har satsat stort på att etablera gränsöverskridande kunskapsområden vilket har resulterat i ett antal s.k. arenor. Inom arenorna sker ett nära samarbete mellan grundutbildning och forskning och mellan olika discipliner. För studenterna innebär arenorna en större frihet att skapa sig egna utbildningsprofiler.

Den dokumentation som tillhandahållits av bedömargruppen ger ingen klar bild av LTU:s verksamhetsidé. Under dialogmötet framkom dock tydligt att ledningen har en genomtänkt strategi som mycket väl låter sig kommuniceras internt och externt. Bedömargruppen finner att LTU har hittat ett bra och intressant sätt att arbeta med förändring samt att lärosätet befinner sig i ett spännande skede. Bedömargruppen ser fram emot att följa den vidare utvecklingen.

Stora förändringar – kontinuerligt kvalitetsarbete

Det arbete som Luleå tekniska universitet har lagt ned på att ta fram en strategi för en omfattande omställning är imponerande och samlingen kring strategiarbetet visar hur värdefullt arbetet varit. En konsekvens av den omfattande förbättringsprocessen förefaller dock vara att lite tid har kunnat ägnas åt översyn av det kontinuerliga kvalitetsarbetet. Bedömargruppen uppfattar att exempelvis arbetet med jämställdhet och mångfald har hamnat vid sidan av processen. I den förra granskningen efterlyste bedömargruppen en tydlighet i hur förbättringsarbetet skulle kunna fokusera på lärande samt en starkare koppling mellan verksamhetsutvecklingsprocessen och kvalitetsarbetet. Bedömargruppen finner att LTU har givit uppmärksamhet åt det förra och i stor utsträckning fokuserat förbättringsarbetet på lärande. Däremot menar bedömargruppen att det fortfarande krävs en starkare koppling mellan verksamhetsutvecklingsprocessen och kvalitetsarbetet. LTU har i dag tydliga modeller för planering och uppföljning och det finns en tydligare koppling än för tre år sedan, vilket visas bl.a. genom den ovan nämnda styrmodellen. Bedömargruppen har emellertid inte kunnat se i vilken mån det finns utrymme för reflektion och eftertanke, vilka är nödvändiga ingredienser för en löpande verksamhetsutveckling. Bedömargruppen har heller inte haft möjlighet att avgöra i vilken mån kvalitetsarbetet sker systematiskt.

När det gäller uppföljning och kontinuerligt förbättringsarbete är det möjligt för tidigt att förvänta sig fungerande rutiner inom de nya arbetsformerna. Däremot borde det finnas väl utvecklade system för löpande förbättring av kvaliteten i alla de delar som drivs vidare som tidigare. Bedömargruppen anser att det är viktigt att analysera resultat i förhållande till motiv samt vikten av att, med lämpliga tidsintervall, även kritiskt utvärdera motiven i sig. Detta bör integreras i den interna styrmodellen. Den uppföljning som sker av verksamheten verkar i första hand ha fokus på målen och bedömargruppen kan inte avgöra i vilken mån uppföljning sker av de motiv som styr verksamheten. Med verksamhetsidén som gemensam utgångspunkt, gärna kompletterat med en levande diskussion om värderingar, ökar möjligheten för enskilda medarbetare att göra väl avvägda ställningstaganden även när verksamhetsmålen inte ger tillräcklig vägledning.

Ett regelverk är naturligtvis grundläggande för ett systematiskt kvalitetsarbete. Det måste tydligt framgå vilka mål som finns för en viss verksamhet, hur man skall nå dit, vad man skall göra om det blir problem på vägen och så vidare. LTU har tagit fram ett antal policydokument som är nödvändiga för verksam-

heten men samtidigt har bedömargruppen uppmärksammat att förekomsten av genomarbetade policydokument och välformulerade regler många gånger inte motsvaras av rapporteringar, åtgärder eller annan föreskriven aktivitet. Detta förhållande tar även LTU upp i sin självvärdering. Regelverket är möjligen väl omfattande och en gallring kan vara befogad, menar bedömargruppen. För att regelverket skall kunna vara ett stöd åt kvalitetssäkring och verksamhetsutveckling krävs systematik i tillämpningen.

Sammanfattningsvis vill bedömargruppen betona att den ser positivt på det förändringsarbete som LTU genomfört/genomför. LTU har hittat ett bra sätt att arbeta med förändring som borgar för stora utvecklingsmöjligheter, samtidigt vill bedömargruppen uppmana LTU att se över det kontinuerliga kvalitetsarbetet. Det kan finnas en risk att man i stora förändringsprocesser inte förmår föra med sig det grundläggande och kontinuerliga kvalitetsarbetet. Det finns goda exempel i delar av organisationen som borde kunna tjäna som inspiration till övriga verksamheter vid LTU. Modellen för kontinuerligt utvärderingsarbete kopplat till reflexion över det egna lärandet vid institutionen för språk och litteratur samt riktlinjerna för kvalitetsarbete vid institutionen för hälsovetenskap är båda utmärkta exempel på gott kontinuerligt kvalitetsarbete. De nyligen påbörjade undersökningarna som riktar sig till före detta studenter samt den internationella grupp som har följt den stora förändringsprocessen är också utmärkta sätt att säkra uppföljning av verksamhetsutvecklingen.

Engagerat ledarskap i en öppen kultur

Intrycket från förra granskningen, att rektor var relativt ensam i sin strävan att skapa ett systematiskt kvalitetsarbete, har ersatts av uppfattningen att det i dag finns en gemensam hållning inom LTU bland personer med ledande funktioner. Det är högst troligt att det omfattande arbete som lagts ned i "Det skapande universitetet" har medfört ett integrerat ledarskap och en tydligare kommunikation mellan de olika beslutsnivåerna. Det är tydligt att den ledning som står bakom förändringsarbetet är mer samlad än den ledning bedömargruppen mötte i den förra granskningen. Det skall också framhållas att förändringsprocessen har varit öppen och omfattat även övrig personal och studenter vilket borgar för delaktighet.

Delaktighet och engagemang är nyckelord som träder fram när bedömargruppen studerar kvalitetsarbetet vid LTU. Universitetet strävar efter en kultur som kännetecknas av öppenhet, tillit och lyhördhet samt präglas av skapande och entreprenörsanda. En viktig ingrediens för att uppnå detta är goda ledare vilket det finns en medvetenhet om. LTU satsar på ledarskapet, företrädesvis genom ett ledarutvecklingsprogram som är till för alla ämnesföreträdare, prefekter, enhetschefer samt yngre, framtida ledare. Den kultur som eftersträvas och som börjar ta form, inte minst via ledarutvecklingsprogrammet där konfrontation ses som en motor för förändring och utveckling, kan säkerligen bidra till nya

intressanta arbetsformer för kvalitetssäkring/utveckling där målmedveten förändring kombineras med kritiskt tänkande.

Studentinflytande

Vid Luleå tekniska universitet studerar ca 12 000 studenter och de organiseras i fyra kårer; samhällsvetarkåren UNITAS, pedagogkåren, teknologkåren, samt kåren vid musikhögskolan i Piteå. Studenterna har på olika sätt involverats i det stora förändringsarbetet och det är uppenbart att kårernas kompetens respekteras samt att deras arbete tas på allvar. Den policy för ökat studentinflytande som LTU har tagit fram bidrar med all säkerhet till att studenternas möjlighet till inflytande ökar och även säkras.

Något som bedömargruppen vill lyfta fram är det arbetssätt som tillämpas i de nya arenorna. Det faktum att studenterna skapar sina egna studieplaner innebär ett krav på stort engagemang och kan sägas utgöra en viktig del av kvalitetssäkringen av utbildningen.

En fråga som lyfts från studenthåll är att kursvärderingarna inte fungerar tillfredsställande. Universitetet tar i sin självvärdering upp den kritik som kårerna för fram mot kursvärderingsprocessen. Kårerna anser att lärarnas personliga förhållningssätt till kursvärdering och kursutveckling ofta får för stort genomslag. Studenterna efterfrågar en mer generell, IT-baserad kursvärderingsmodell. Bedömargruppen vill betona vikten av ett fungerande system för kursvärdering, men uppfattar samtidigt tydligt att LTU arbetar aktivt för att utveckla systemet.

LTU har sedan länge ett gott renommé när det gäller att ta hand om sina studenter. Det är ett gott betyg till ett universitet och bör, tillsammans med de nya utbildningsstrukturerna, kunna utgöra en avsevärd konkurrensfördel vid rekrytering av studenter. Därför är det viktigt att den goda dialogen mellan anställda och studenter består och att studenter även fortsättningsvis möts med respekt. I detta bör ingå att seriöst beakta förslag och synpunkter från studentrepresentanter, vilka vid dialogmötet gav ett kunnigt och moget intryck. Ett exempel på frågor som studenterna lyfter fram är önskemålet om en studerandeombudsman, vilket bedömargruppen ser som en viktig funktion när det gäller att värna studenternas rättssäkerhet och i övrigt befästa det goda samarbetet med studenterna.

Jämställdhet och mångfald

Luleå tekniska universitet har en ambition att utjämna fördelningen män och kvinnor på olika nivåer. Där det i dag är en majoritet av det ena könet strävar man efter en utjämning. Ett intressant arbete som syftar till att öka andelen kvinnor bland handledare, lärare och ledare är "Kvinnliga Forskarskolan".

Bedömargruppen sympatiserar med LTU:s föresats att skapa en jämn könsfördelning för att ge utrymme för ett brett perspektiv som inkluderar

erfarenheter från båda könen. Enligt gruppen är det faktum att det finns både män och kvinnor representerade dock inte en garanti för en ökad förståelse för genusfrågor. För det behövs fler och mer genomgripande insatser. Trots tydliga ambitioner att öka kunskapen inom området bland universitetets medarbetare har man uppenbarligen inte riktigt haft tid och kraft till att ta tag i dessa frågor. Bedömargruppen vill betona vikten av att öka medvetandet kring genusfrågor i relation till verksamheten och samtidigt uppmana LTU att vidga sitt perspektiv som i dag i första hand gäller fördelningen kvinnor och män på olika nivåer.

I övrigt saknar bedömargruppen studentperspektivet i de dokument som beskriver policy och plan för lärosätets jämställdhetsarbete. Planerna att öka andelen studenter av underrepresenterat kön är utmärkta och bedömargruppen uppmanar fortsatt utveckling av hur det arbetet skall bedrivas. Bedömargruppen vill dock även uppmana LTU att i ett vidare sammanhang se över på vilket sätt studentperspektivet skall inkluderas i jämställdhetsarbetet.

Förutom skillnader respektive likheter i förutsättningar och möjligheter för kvinnliga respektive manliga studenter finns det anledning att se över vilka andra faktorer man behöver ta hänsyn till när det gäller att skapa en öppen högskola. Dagens studenter präglas av mångfald när det handlar om bakgrund, erfarenheter och förutsättningar m.m. och bedömargruppen uppfattar att det vid LTU kan göras mer för att ge studenter med skilda förutsättningar samma möjligheter till studier vid universitetet. Bedömargruppen konstaterar att det inom kåren finns intressanta idéer på hur man på olika sätt kan underlätta för dagens studenter. En av flera idéer är att inrätta en öppen förskola i anslutning till campus för att underlätta för studerande ensamstående föräldrar. Det faktum att LTU vill vara en öppen högskola med ett kreativt och företagsamt klimat samt det faktum att ledningen är bekymrad över sviktande rekryteringsunderlag gör frågan om att beakta även okonventionella idéer aktuell och intressant.

Rekommendationer

Bedömargruppen har i sin granskning av Luleå tekniska universitet och dess kvalitetsarbete funnit ett antal områden som den ansett angelägna att lyfta fram. LTU befinner sig i en omfattande förändringsfas och det är ett stort arbete som gjorts för att kunna genomföra denna omställning. För att LTU på ett framgångsrikt sätt skall kunna fortsätta att bedriva kvalitetsarbete inom sina nya arbetsformer vill bedömargruppen rekommendera följande:

- Ledningen rekommenderas att tydligare kommunicera verksamhetsidén.
- Ledningen rekommenderas att ägna större uppmärksamhet åt det kontinuerliga kvalitetsarbetet.
- Ledningen rekommenderas att skapa större utrymme för reflektion och eftertanke.
- Ledningen rekommenderas att förutom mål och resultat utvärdera de motiv som styr verksamheten.

- Ledningen rekommenderas att utveckla tydligare system för kursutvärderingar.
- Ledningen rekommenderas att överväga möjligheten att inrätta en studentombudsman.
- Ledningen uppmanas till fortsatt god dialog med studenter och anställda.
- Ledningen rekommenderas att arbeta för ett ökat medvetande kring genusfrågor i relation till verksamheten.
- Ledningen rekommenderas att se över regelverket samt eventuellt gallra i det .

Bilaga

Materialförteckning

Jämställdhetspolicy år 2000–2004

Jämställdhetsplan för år 2000

Policy för ökat studentinflytande

Delegationsordning

Mål och strategier 2001–2006 för Luleå tekniska universitet (Det skapande universitetet)

Program för förbättringsarbetet vid LTU 1998–2000

Intern styrmodell

Självvärderingsrapport 2002

Årsredovisning 2001

Information om det skapande universitetet och arenorna

Högskoleverkets rapportserie från år 2000 och framåt

Rätt juristutbildning? Utvärdering av juristutbildningar

Högskoleverkets rapportserie 2000:1 R

Forskarškolor – ett regeringsuppdrag

Högskoleverkets rapportserie 2000:2 R

Journalistutbildningarna i högskolan

Högskoleverkets rapportserie 2000:3 R

Högskolestudier och funktionshinder

Högskoleverkets rapportserie 2000:4 R

Utbildningar inom vård och omsorg – en uppföljande utvärdering

Högskoleverkets rapportserie 2000:5 R

Utvärdering av Socionomutbildningar

Högskoleverkets rapportserie 2000:6 R

Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Jönköping

Högskoleverkets rapportserie 2000:7 R

Lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald

Högskoleverkets rapportserie 2000:8 R

Goda exempel

Hur universitet och högskolor kan arbeta med jämställdhet, studentinflytande och social och etnisk mångfald

Högskoleverkets rapportserie 2000:9 R

Tentamen: "Plussning" och begränsning av antalet tillfällen

Högskoleverkets rapportserie 2000:10 R

Designutbildningar i Sverige. En utredning och utvärdering.

Högskoleverkets rapportserie 2000:11 R

Högskoleprovet – Gårdagens mål och framtida inriktning

Högskoleverkets rapportserie 2000:12 R

Eldsjälar och institutionell utveckling

Högskoleverkets rapportserie 2000:13 R

Antagning till högskolan – erfarenheter och visioner

Högskoleverkets rapportserie 2000:14 R

Att leda universitet och högskolor. En uppföljning och analys av styrelserenormen 1998

Högskoleverkets rapportserie 2000:15 R

Högskolornas tillämpning av EG-direktiv i sjuksköterskeutbildningen och barnmorskeutbildningen

Högskoleverkets rapportserie 2000:16 R

Sexuella trakasserier mot studenter

– högskolornas åtgärder

Högskoleverkets rapportserie 2000:17 R

Livslångt lärande som idé och praktik i högskolan

Högskoleverkets rapportserie 2001:1 R

Nationella ämnes- och programutvärderingar

Högskoleverkets rapportserie 2001:2 R

Vilken betydelse har utländsk bakgrund för resultatet på högskoleprovet?

Högskoleverkets rapportserie 2001:3 R

Examensrättsprövning

– utgångspunkter och tillvägagångsätt för Högskoleverkets examensrättsprövning

Högskoleverkets rapportserie 2001:4 R

Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Lunds universitet

Högskoleverkets rapportserie 2001:5 R

Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Uppsala universitet

Högskoleverkets rapportserie 2001:6 R

Karriär genom befordran och rekrytering

Högskoleverkets rapportserie 2001:7 R

Högskoleverkets utvärderingar – från bedömning av kvalitetsarbete till bedömning av kvalitet

Högskoleverkets rapportserie 2001:8 R

From quality audit to quality assessment

The New Evaluation Approach for Swedish Higher Education

Högskoleverkets rapportserie 2001:9 R

Internationell jämförbarhet & nationell styrning

– aktuella perspektiv på högskolornas examensordning

Högskoleverkets rapportserie 2001:10 R

National Review of Subjects and Programmes

Högskoleverkets rapportserie 2001:11 R

Forskarškolor i Sverige – en sammanställning

Högskoleverkets rapportserie 2001:12 R

Utvärdering av datavetenskapliga/datalogiska utbildningar i Sverige

Högskoleverkets rapportserie 2001:13 R

Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Kungl. Musikhögskolan, Mälardalens högskola, Karlstads universitet samt Örebro universitet

Högskoleverkets rapportserie 2001:14 R

Tid för studier – en jämförelse mellan fyra yrkesutbildningar

Högskoleverkets rapportserie 2001:15 R

Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Skövde

Högskoleverkets rapportserie 2001:16 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Malmö högskola

Högskoleverkets rapportserie 2001:17 R

Pedagogisk skicklighet och pedagogiska meriter

– historik och praktik

Högskoleverkets rapportserie 2001:18 R

Högskoleprovets prognosvärde

Högskoleverkets rapportserie 2001:19 R

Core curriculum – en bildningsresa

Högskoleverkets rapportserie 2001:20 R

Akademisk frihet – en rent akademisk fråga?

Högskoleverkets rapportserie 2001:21 R

Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Kalmar, Högskolan i Trollhättan/Uddevalla, Karolinska Institutet samt Stockholms universitet

Högskoleverkets rapportserie 2001:22 R

Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan Kristianstad

Högskoleverkets rapportserie 2001:23 R

Utvecklingen av högskolornas samverkansuppdrag

Högskoleverkets rapportserie 2001:24 R

Utvärdering av medie- och kommunikationsvetenskapliga utbildningar vid svenska universitet och högskolor

Högskoleverkets rapportserie 2001:25 R

Studenterna i Sverige. Om livet och tillvaron som student vid sekelskiftet 2000

Högskoleverkets rapportserie 2001:26 R

20 åtgärder för att stärka studenternas rätts-säkerhet

– Högskoleverkets redovisning av ett regeringsuppdrag

Högskoleverkets rapportserie 2001:27 R

Studenternas resultat

Högskoleverkets rapportserie 2001:28 R

Högskolelärares bisysslor

– hur fungerar högskolornas information och kontroll?

Högskoleverkets rapportserie 2001:29 R

Kollegialitet eller rätts-säkerhet

Högskoleverkets rapportserie 2001:30 R

Uppföljning av särskilt urval vid antagning

Högskoleverkets rapportserie 2002:1 R

Befordringsreformen 1999: Hur har det gått?

Högskoleverkets rapportserie 2002:2 R

Utvärdering av ämnen latin, grekiska och nygrekiska vid svenska universitet

Högskoleverkets rapportserie 2002:3 R

Utvärdering av teologiska och religionsvetenskapliga utbildningar vid svenska universitet och högskolor

Högskoleverkets rapportserie 2002:4 R

Utvärdering av matematikutbildningar vid svenska universitet och högskolor

Högskoleverkets rapportserie 2002:5 R

Kvalitetsutveckling och kvalitetsmodeller för högskolornas bibliotek – en förstudie

Högskoleverkets rapportserie 2002:6 R

Utbildning anpassad efter arbetsmarkandens behov – så arbetar högskolan

Högskoleverkets rapportserie 2002:7 R

Utvärdering av utbildningar i svenska/nordiska språk i Sverige

Högskoleverkets rapportserie 2002:8 R

Utvärdering av utbildning i nationalekonomi vid svenska universitet och högskolor

Högskoleverkets rapportserie 2002:9 R

Utvärdering av utbildning i företagsekonomi vid svenska universitet och högskolor

Högskoleverkets rapportserie 2002:10 R

Utvärdering av grund- och forskarutbildning i lingvistik och teckenspråk i Sverige

Högskoleverkets rapportserie 2002:11 R

Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Danshögskolan

Högskoleverkets rapportserie 2002:12 R

Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Dramatiska institutet, Högskolan Dalarna, Kungliga Konsthögskolan och Sveriges lantbruksuniversitet

Högskoleverkets rapportserie 2002:13 R

Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Halmstad

Högskoleverkets rapportserie 2002:14 R

Högskoleverkets tillsyn

Viktigare beslut 2000–2001

Högskoleverkets rapportserie 2002:15 R

Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Chalmers tekniska högskola, Göteborgs universitet och Kungl Tekniska högskolan

Högskoleverkets rapportserie 2002:16 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid högskolan på Gotland

Högskoleverkets rapportserie 2002:17 R

Studiemedelssystemets tidsgräns

– en sammanställning av lärosätenas synpunkter

Högskoleverkets rapportserie 2002:18 R

Ledarutveckling – ett styrinstrument?

Högskoleverkets rapportserie 2002:19 R

Metautvärdering av Högskoleverkets modell för kvalitetsbedömning av högre utbildning. Hur har lärosäten och bedömare uppfattat modellen?

Högskoleverkets rapportserie 2002:20 R

Studentspegeln 2002

Högskoleverkets rapportserie 2002:21 R

The Swedish national aptitude test: a 25-year testing program Current status and future development

Högskoleverkets rapportserie 2002:22 R

Högskoleverkets rapportserie 2002:23 R
ISSN: 1400-948X

Högskoleverket är en central myndighet för frågor som rör universitet och högskolor. Verket arbetar med kvalitetsbedömningar, tillsyn, uppföljningar, utveckling av högre utbildning, utredningar och analyser, bedömning av utländsk utbildning och studieinformation.